

УДК 364.95

Давидюк С.О.¹

Балухтіна О.М.²

¹ студ. гр. СН-211 НУ «Запорізька політехніка»

² канд. іст. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ВПРОВАДЖЕННЯ ТИПОВОЇ ПРОГРАМИ ДЛЯ КРИВДНИКІВ В УКРАЇНІ

Тема домашнього насильства є дуже актуальною, оскільки постійно зростає кількість звернень до поліції з цього приводу. Так, порівнюючи статистику 2020–2021 рр. ми бачимо збільшення звернень на 56% [1]. Отже, в Україні, де багато випадків домашнього насильства просто необхідні виправні програми, які б змінювали мислення кривдників та робили його безпечним для сім'ї та оточення. Але на жаль вони не зовсім розвинені та ефективні. Питання щодо цієї теми розглядали такі науковці І. Довгаль, О. Ковальова, М. Легенька, О. Мельниченко, Г. Мустафаєв та інші.

Кривдник – особа, яка вчинила домашнє насильство у будь-якій формі. Причини вчинення домашнього насилля можна поділи на два види: «відкриті» та «приховані». «Відкриті» причини – це пияцтво, вживання наркотичних речовин, стрес на роботі, запальний характер, прихована агресія чи образа. «Приховані» причини носять психологічний характер і найчастіше пов'язані із засвоєною в батьківській сім'ї моделлю поведінки, власним самоствердженням, нереалізованими дитячими мріями та сподіваннями, психічними відхиленнями та захворюваннями, хронічним алкоголізмом та наркоманією, різними поглядами тощо [2, с. 10].

Документ «Про затвердження Типової програми для кривдників», затверджено наказом Міністерства соціальної політики України 01.10. 2018 р. Ціллю корекційної програми є допомога особі, яка вчинила насильство, в осмисленні власної насильницької поведінки, усвідомленні її джерел, проявів, наслідків для особистого життя та життя навколишніх, налагодженні гармонійного життя з сім'єю та в суспільстві, а також допомога в усвідомленні того, що домашнє насильство – це порушення прав людини, яке карається відповідно до чинного законодавства [3]. Ця Типова програма є соціальною послугою. Соціальний робітник допомагає направити та впровадити кривдника на проходження Типової програми. Також соціальний працівник разом з мультидисциплінарною групою аналізує звернення і проводить початкову оцінку життєдіяльності сім'ї, її психологічний стан, уточнюють інформацію про неї в інших дотичних відомствах, визначає доцільність та можливість подальшої роботи із сім'єю та її членами [2, с. 34]. Отримати цю послугу можна через: управління/відділи у справах сім'ї молоді та спорту; служба у справах дітей; управління/відділи освіти; заклади

охорони здоров'я; центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; центри соціально-психологічної реабілітації дітей; відділи УМВС; центри соціально-психологічної допомоги; управління/відділи соціального захисту населення; громадські організації. Структура програми наступна: діагностичних занять – 4; кількість індивідуальних занять – 20; групових занять – 9.

Фахівці повинні дотримуватись таких принципів: конфіденційності та захисту персональних даних; дотримання прав та свобод людини в процесі роботи; недопущення дискримінації; компетентності та професіоналізму; комплексності, з урахуванням індивідуальних особливостей кривдника та стану його/її здоров'я [3].

Успішним прикладом впровадження цієї програми є Львівщина, яка з 2019 р. закуповує соціальну послугу «Проходження корекції поведінки для чоловіків-кривдників, які вчинили домашнє насильство», яку відповідно до договору надає громадська організація «Осоння».

Отже, корекційні програми допомагають висвітлити питання, спрямовані на розвиток особистості, мотивацію до активної участі в процесі планування подальшого життя кривдника, оволодіння навичками ненасильницького спілкування, ефективної комунікації тощо. Констатуємо факт, що на сьогодні немає офіційної статистики щодо якості проведення та результативності цих програм в нашій країні. Для того, щоб програми для осіб, які вчиняють домашнє насильство, були ефективними необхідно удосконалити такі програми та усунути прогалини законодавства шляхом доповнення Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Берендєєва А.І., Томіна В.Ю. Направлення кривдника на проходження програми для кривдників у контексті боротьби з домашнім насильством в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №1. С. 171–174.

2. Методичний посібник для фахівців, які впроваджують корекційні програми для осіб, які вчинили насильство в сім'ї / укладачі: Мустафаєв Г.Ю., Довгаль І.І. Київ, 2011. 192 с.

3. Про затвердження Типової програми для кривдників: Наказ Міністерства соціальної політики України від 01.10.2018 № 1434. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1222-18> (дата звернення 24.11.2022).